

Κουαρτέτο Εγχόρδων 'Αιμίλιος Ριάδης'

Το κουαρτέτο εγχόρδων 'Αιμίλιος Ριάδης' ιδρύθηκε το 2005 από μουσικούς της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης και πήρε το όνομά του από τον σπουδαίο συνθέτη της πόλης τιμώντας το σημαντικό του έργο και την προσφορά του στην Ελληνική μουσική. Σήμερα θεωρείται από τα πιο δραστήρια και διακεκριμένα σύνολα μουσικής δωματίου στην Ελλάδα.

Έχει εμφανιστεί σε σημαντικές αίθουσες και Φεστιβάλ της Ελλάδας αποσπώντας ενθουσιώδεις κριτικές.

Το κουαρτέτο έχει συνεργαστεί με πληθώρα διακεκριμένων Ελλήνων και ξένων μουσικών. Το 2014 ηχογράφησε το πρώτο κουαρτέτο εγχόρδων του συνθέτη και μουσικολόγου Κώστα Τσούγκρα. Στα άμεσα σχέδια βρίσκεται η αποκατάσταση χειρογράφων και η έκδοση παρτιτούρας όλων των κουαρτέτων εγχόρδων του Αιμιλίου Ριάδη- σε συνεργασία με τον Κ. Τσούγκρα, καθώς και η ηχογράφησή τους.

Επιμέλεια εντύπου: Νίκος Κυριακού

www.tssso.gr

ΧΩΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

ΚΡΑΤΙΚΗ
ΟΡΧΗΣΤΡΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΑ
ΠΡΩΙΝΑ

Κουαρτέτο εγχόρδων "Αιμίλιος Ριάδης"

26 Νοεμβρίου 2017

Ανδρέας Παπανικολάου (βιολί) | Γιώργος Κουγιουμτζόγλου (βιολί)

Αλεξάνδρα Βόλτση (βιόλα) | Λίλα Μανώλα (τσέλο)

Πρόγραμμα:

Αντονίν Ντβόρζακ: Κουαρτέτο εγχόρδων αρ.12 σε
φα μείζονα, έργο 96 ("Αμερικανικό")

Σεργκέι Προκόφιεφ: Κουαρτέτο εγχόρδων αρ.1 σε
σι ελάσσονα, έργο 50

Αίθουσα Συναυλιών Κ.Ο.Θ.
«Σόλων Μιχαηλίδης»
Λεωφ. Νίκης 73

Ώρα έναρξης: 12.00
Είσοδος: 10€ - 5€

Προώληση εισιτηρίων:
Εκδοτήριο ΚΟΘ, Λ. Νίκης 73, 54622
τηλ. 2310 236990 & από το www.tssso.gr

**Αντονίν Ντβόρζακ (1841-1904): Κουαρτέτο εγχόρδων αρ.12 σε φα μείζονα, έργο 96
«Αμερικανικό»**

I. Allegro ma non troppo II. Lento III. Molto vivace IV. Finale. Vivace ma non troppo

Το έργο συντέθηκε τον Ιούνιο του 1893 κατά την διάρκεια της παραμονής του συνθέτη στις Η.Π.Α. και παρουσιάστηκε στην Βοστώνη την πρωτοχρονιά του 1894. Είναι γνωστό ως *Αμερικανικό*, όχι μόνο γιατί συντέθηκε στην Αμερικανική Ήπειρο, αλλά και λόγω του ότι περιέχει αρκετά στοιχεία από τις αφροαμερικάνικες και Ινδιάνικες μουσικές παραδόσεις. Έχει καταξιωθεί ως το πιο δημοφιλές έργο μουσικής δωματίου του συνθέτη.

Ο Ντβόρζακ, κατέχοντας την θέση του διευθυντή του National Conservatory of Music στην Νέα Υόρκη, συνέθεσε το *Αμερικανικό Κουαρτέτο* στο Spillville της Iowa όπου παραθέριζε το καλοκαίρι. Η εκεί κοινότητα Τσέχων μεταναστών του παρείχε ένα οικείο περιβάλλον όπου μπορούσε να μιλά την μητρική του γλώσσα και να περνά χρόνο με την οικογένειά του. Έτσι, το έργο γράφτηκε μόλις σε 12 μέρες και ο συνθέτης σημείωσε στην τελευταία σελίδα του “Δόξα τω θεώ, είμαι ευχαριστημένος, όλα γίναν τόσο γρήγορα”.

Το πρώτο μέρος είναι σε μορφή σονάτας ξεκινά με τρίλιες στα βιολιά και ένα βασισμένο στην πεντατονική κλίμακα λυρικό σόλο στη βιόλα και σύντομα επανεμφανίζεται στο βιολί. Το δεύτερο θέμα σε Λα ελάσσονα ενισχύει τον ήρεμο χαρακτήρα του πρώτου μέρους και εγκολπώνει άλλα χαρακτηριστικά που συναντάμε στο σύνολο του *Αμερικανικού* έργου του συνθέτη. Η ενότητα της ανάπτυξης λειτουργεί με μοτιβικές φράσεις του πρώτου θέματος, δεν εμφανίζει κάποια έντονη δραματουργική στροφή και κλείνει με ένα μικρό φουγκάτο. Στην επανέκθεση διαλέγονται τα δύο θέματα και το πρώτο μέρος κλείνει με μία σύντομη κόντα.

Στο δεύτερο μέρος μια μελαγχολική μελωδία στο βιολί ρέει αδιάκοπα πάνω από ένα οστινάτο των χαμηλότερων φωνών και σύντομα επανεμφανίζεται στο τσέλο. Συναντούμε τους απόηχους των σπιρίτουαλς ή των Ινδιάνικων τελετών. Μερικοί αναλυτές, επίσης παρατηρούν μια αντανάκλαση της μοναξιάς που μπορεί να νιώθει κάποιος στις αχανείς πεδιάδες την οποία εκφράζει και ο ίδιος ο συνθέτης στην αλληλογραφία του με τους φίλους του: “Είναι περίεργα εδώ, λίγοι άνθρωποι και πολλοί άδειοι χώροι”.

Το τρίτο μέρος έρχεται σε έντονη αντίθεση με το δεύτερο. Χτίζεται αποκλειστικά σε ένα ρυθμικό θέμα του οποίου ο λακωνικός και τμηματικός χαρακτήρας έχει πολλά κοινά με το σκέρτσο (αστείο) της προγενέστερης *Συμφωνίας του Νέου Κόσμου*. Ο Ντβόρζακ ακολουθεί φόρμα A-B-A-B-A και επιλέγει μικτούς χορευτικούς ρυθμούς που θυμίζουν τη λαϊκή μουσική της Βοημίας.

Το τελευταίο μέρος του κουαρτέτου είναι γραμμένο σε παραδοσιακή φόρμα ροντό (A-B-A-Γ-A-B-A). Οι ρυθμοί που συνοδεύουν και τα δύο θέματα, A και B, παραπέμπουν στα τύμπανα της Ινδιάνικης μουσικής παράδοσης. Καθώς ο Ντβόρζακ συμμετείχε συχνά και ως οργανίστας στις πρωινές λειτουργίες της εκκλησίας του Spillville, είναι πιθανό να μετέφερε τις εμπειρίες αυτές στην ενότητα Γ του έργου του, που θυμίζει αυτοσχεδιασμό οργανίστα με χαρακτήρα εκκλησιαστικής χορωδιακής μουσικής. Η στοχαστική αυτή ενότητα διαρκεί ελάχιστα, το κύριο θέμα επιστρέφει και μαζί του η εορταστική ατμόσφαιρα που κορυφώνεται στην κόντα σε μια έκφραση ασυγκράτητης χαράς.

Σεργκί Προκόφιεφ (1891-1953): Κουαρτέτο εγχόρδων αρ.1 σε σι ελάσσονα, έργο 50

I. Allegro II. Andante molto - Vivace III. Andante

Ο Προκόφιεφ ήταν ένας πολυδιάστατος συνθέτης που συνέθεσε μεγάλο όγκο μουσικής σχεδόν σε κάθε είδος με το οποίο ασχολήθηκε. Παραδόξως υπάρχουν μόνο δύο κουαρτέτα εγχόρδων. Το έργο 50 συντέθηκε κατά παραγγελία της Library of Congress (Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου) και εκτελέστηκε για πρώτη φορά τον Απρίλιο του 1931 στην Ουάσιγκτον και τον Οκτώβριο της ίδιας χρονιάς στην Μόσχα.

Ως πρώτο κουαρτέτο, δεν δίνει την εντύπωση δοκιμαστικής σύνθεσης, ήδη από την αρχή μας γίνεται ξεκάθαρη η έντονη διάθεση του συνθέτη, αφού ήδη από το πρώτο λεπτό το βασικό θέμα παρουσιάζεται σε 3 διαφορετικά τονικά ύψη, η ρυθμική αγωγή, ο παλμός, οι δυναμικές και η άρθρωση επιδέχονται συνεχείς μετατροπές. Η μουσική, χωρίς περιπτές συστάσεις, μας ξεκαθαρίζει τον ταραγμένο χαρακτήρα του έργου που έπεται. Στην συνέχεια εμφανίζεται ένα δεύτερο θέμα το οποίο εξελίσσεται σε παρόμοιους τόνους με το πρώτο για να οδηγηθούμε τελικά στο κλείσιμο, όπου το αρχικό θέμα επανεμφανίζεται για τελευταία φορά.

Το δεύτερο μέρος ξεκινά σε ρυθμούς *andante* και με την ένδειξη *tranquillo* (ήρεμο) σε όλες τις γραμμές του κουαρτέτου, συγκρατημένο στο ύφος του και πλούσιο αρμονικά μας παραπλανά μόνο για λίγο, αφού αιφνίδια η ένταση επιστρέφει μόλις στο δέκατο τέταρτο μέτρο όπου το τσέλο και η βιόλα ξεκινούν το σκέρτσο, με το αρχικό θέμα το οποίο θα παραλλαχθεί στην συνέχεια συνοδευμένο από καταϊγισμό φθόγγων με έναν, όπως αναφέρεται, σαρκαστικό χαρακτήρα.

Το τρίτο και τελευταίο μέρος, αργό και βαθιά συναισθηματικό, έρχεται να εκτονώσει την συσσωρευμένη ένταση των δύο προηγούμενων χωρίς όμως να λύνει ποτέ τις εσωτερικές συγκρούσεις του έργου. Δεν εκπλήσσει το γεγονός ότι ο συνθέτης το αγάπησε τόσο που το μετέγραψε για ορχήστρα εγχόρδων και πιάνο. Και τα τρία αυτά μέρη, αν και χωρίς κάποια μοτιβική ή θεματική συσχέτιση, μεταδίδουν την αίσθηση ότι κινούνται και τα τρία σε μία κοινή αυξανόμενα μελαγχολική τροχιά.

Στεφανομάριο Γαζίλας
συνθέτης - φοιτητής Τ.Μ.Ε.Τ. του ΠΑΜΑΚ

Τις μουσικολογικές αναλύσεις των έργων του κύκλου «Κυριακάτικα Πρωινά» έχει επιμεληθεί το **Εργαστήριο Έρευνας Σύγχρονης Μουσικής, Σύνθεσης, Ερμηνείας & Αυτοσχεδιασμού (ΕΡ.Ε.ΣΥ.Σ.)** του Τ.Μ.Ε.Τ. του ΠΑ.ΜΑΚ.